

Hacettepe Üniversitesi Doğumunun 200. Yılında Uluslararası Franz Liszt Müzik Festivali'nden Sempozyuma Dair..

18 Ekim Salı akşamı açılış konserinin ardından Liszt Festivalinin başlamasıyla 19 Ekim Çarşamba günü saat 10:00-18:00 arası tüm dünyadan Liszt araştırmacılarının bildirimlerini sundukları Liszt Sempozyumu, Hacettepe Üniversitesi Kültür Merkezi "M" Salonunda düzenlendi. Hacettepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Uğur Erdener, sempozyum açılış konuşmasında, Macaristan Büyükelçiliğinin katkılarıyla Liszt sergisinin getirildiğini ve bu serginin CSO'nun ve "M" salonunun fuayesinde sergilendiğini bildirdi. Konuşmasını, Atatürk'ün "Müzik hayatın bir

parçası değil, kendisidir" özdeyişiyle bitirdi ve Uluslararası Liszt Sempozyumu'nun oturumları başladı.

Birinci panel oturumunun ilk konuşmacısı Pawel Kaminski, "The Manuscript of an Orchestral Version of Hexameron: A Misused Source" (Hexameron'un Orkestra Versiyonunun El Yazması: Yanlış Kullanılan Bir Kaynak) başlıklı bildirisinde Hexameron'un orkestra versiyonunun yazmasının, Liszt'in bütün eseri, piyano ve orkestra aranje etmeye dair orijinal fikrinden vazgeçtiğini ispatladığını ortaya koydu. Bu kavramın icracılar tarafından bugüne kadar yanlış anlaşıldığını öne süren Kaminski, yanlış anlamının altında yatan sebebi, kapsamlı yazmanın ya yanlış değerlendirilmesi ya da hiç dikkate alınmaması olarak tanımladı. Doğru icraya temel olabilecek kaynaklar (örneğin el yazmaları, kopyalar, birinci edisyonlar) araştırılırken de bu kaynakları birbirleriyle ilişkilendirebilmenin önemini, Hexameron'un Viyana, Milano, Paris ve Londra edisyonlarından kesitleri karşılaştırarak gösterdi. Kaminski konuşmasını, bir eserin doğru edisyonunu çıkarmanın tek yolunun bestecinin yaratma süreciyle ilgili tüm kaynakların ve enformasyonun kullanılması olduğunun ve bunun da icracı için mümkün olan en iyi seçenek görülen "urtext" edisyonlarının editörlerinin görevi olduğunun altını çizerek bitirdi.

İkinci konuşmacı Samir Mirzoev ise "Liszt'in Piyano Konçertolarına Genel Bir Bakış" başlıklı bildirisinde, 19. yüzyılın ortalarına doğru piyano müziğinin, özellikle de orkestra eşlikli piyano repertuarının, dramatik zıtlıklar akımının başında, kendi piyano konçertolarıyla Franz Liszt'i gördüğümüzden, Liszt'in piyano konçertolarının sayılarının azlığına rağmen onun yaratıcılığında ne denli önemli bir yere sahip olduklarından bahsetti. Liszt'in iki konçertosunu, piyano ve yaylı orkestra için "Malediction"ını (Lanetleme), piyano ve orkestra için "Tötentanz"ını (Ölüm Dansı) ve "Macar halk ezgileri üzerine fantazisi"ni

Franz Liszt - Henri Lehmann 1839

gerek tarihsel gerekse müzikal analiz bağlamında inceleyen Mirzoev, kimi zaman icralarıyla ve bazen Liszt'in bu eserlerinin dayandığı programların görsellerini kullanarak sunumunu destekledi.

İkinci panel oturumunun birinci konuşmacısı Noémi Maczelka, "Liszt and Hungary" (Liszt ve Macaristan) başlıklı bildirisinde Liszt'in Macaristan'a bıraktığı mirası irdeledi. Özellikle, Liszt'in Macaristan'a yaptığı ziyaretler, orada verdiği konserleri ve bir şekilde Macaristan bağlantısı olan eserlerini örnekleyen Maczelka, Liszt'in Budapeşte Müzik Akademisinin kurulmasındaki rolünü aktardı.

İkinci konuşmacı Evren Kutlay, "Liszt'in İstanbul Konseri ve 'Türk' Öğrencileri" başlıklı bildirisinde Liszt'in Sultan I. Abdülmecid döneminde, 1847 yazında yaptığı Osmanlı ziyaretini, planladığı II. Mahmud döneminden İstanbul'dan ayrılışına kadarki süreci ve yaşadıklarını ele aldıktan sonra, beş hafta süren bu ziyaretin aslında aynı yıllarda Türk topraklarında konserler veren diğer meşhur Avrupalı müzisyenlerin durumunda olduğu gibi sadece "konser verme" bağlamıyla sınırlı kalmadığının ve etkisinin yetiştirdiği "Türk" öğrencilerin Osmanlı ve sonrasında Cumhuriyet yıllarında yaptıkları çalışmalarla onlarca yıl sürdüğünün altını çizdi.

Üçüncü konuşmacı ise festivalin en renkli konuklarından olan Franz Liszt'in torunu Gottfried Wagner'di. Wagner, "Liszt ve Wagner'e Biyografik Açından Bakış" başlıklı konuşmasında bu iki dev bestecinin ailevi bağlarına rağmen birbirlerine ne kadar zıt kişiliklere ve bakış açılara sahip olduklarını anlattı. Liszt ve Wagner'in 1849-1861 yılları arasını kapsayan 12 yıllık işbirliklerinin Goethe ve Schiller'inkiyle karşılaştırılabileceğini ifade eden Gottfried Wagner, Liszt'in çevresine ve meslektaşlarına alçakgönüllü, cömert ve yardımsever davranmasına karşın Wagner'in benmerkezci yaklaşımının yarattığı çatışmaları, birbirlerine yazdıkları mektuplardan aldığı kesitlerle örnekledi.

Sempozyumun öğleden sonraki kısmı Atanas Kurtev'in "The Sonata b minor of Liszt as a Musical Phenomenon" (Olağanüstü bir eser olarak Liszt'in Si minör sonat yorumu) başlıklı açıklamalı konseriyle de-

Evren Kutlay Liszt'in Torunu Gottfried Wagner ile

vam etti. Konuşmasında Liszt'in önünde çok önemli bir örnek olarak Beethoven'ın son sonatları olduğuna değinen Kurtev, Si minor sonatın tek temadan doğan birçok müzik fikrini barındırdığını bildirdi. Eserin her bölümünü temalar bağlamında inceledi ve piyanoda kesitler seslendirerek örnekledi.

İkinci açıklamalı konser ise "Liszt and 20th Century" (Liszt ve 20. Yüzyıl) başlığını taşıyordu. Sunumu yapan ve piyanoda örnek eserleri icra eden Andras Wilhelm'e kontralto Judit Rajk eşlik etti. Wilhelm, Liszt'in "Funeral March" (Cenaze Marşı) ve "Hungarian Historical Portraits" (Macar Tarihi Portreleri) başlıklı eserinden "Teleki" bölümüne değindi.

Sempozyumun son oturumu ise Gottfried Wagner'in açıklamalarını yaptığı ve festivalin onur konuğu İdil Biret'in örnek eserleri icra ettiği, Liszt-Wagner müzikal ve şahsi ilişkisini inceleyen üç kısımlı bir multimedia sunumuydu. Sabahki konuşmasında olduğu gibi Liszt ve Wagner'in hem bestecilikleri hem de insani yönleri bakımından ilginç ve alakasız bir ikili olduklarına değinen Gottfried Wagner, Liszt'in solo piyano eserlerinden seçtiklerinin yanı sıra Wagner uyarlamalarının da analizlerini yaptı. Torun Wagner'in Liszt'in kadınlarla ilişkisi ile ilgili saptamaları, Liszt'in 19. yüzyılın karizmatik erkek sembolü olduğuna ve

kadınların ona hayran olduğuna dayanıyordu. Liszt'in hayatındaki önemli kadın figürlerden üç çocuğunun annesi Kontes Marie d'Agoult'un da ardından hayatını paylaştığı Prenses Wittgenstein'in da kendi ayakları üzerinde duran güçlü kadınlar olduğunu ve bu kadınların onun yaratıcılığına etkilerini anlattı. Bu bağlamda "Liebestraume"leri (Aşk Rüyalari) inceledi.

Mefisto Valsini ise Liszt'in geç yaşlarında tonalite dışına çıkıp alışılmış dışı formlar kullanımına örnek olarak veren torun Wagner, Liszt'in Wagner uyarlamalarından da bahsederken "Isolde Liebestod"deki Tristan akorunun Wagner tarafından ortaya çıkarılmadığını, ondan önce Liszt'in bu akoru 1845 tarihli "Ich möchte hingehen" başlıklı eserinde kullandığını bildirdi. İdil Biret, Gottfried Wagner'in açıkladığı bu eserleri piyanoda icra etti, öyle ki sunumun üçüncü kısmında zamanın yetmemesi üzerine Bay Wagner sunumunu kısa keserek Biret'in icrasının tümünün dinlenebilmesini salık verdi ve katılımcıların bundan mahrum kalmamalarının gereğini ifade etti.

Gerek bildiri konularının çeşitliliğiyle, gerekse konuşmacıların alanlarında yaptıkları araştırmalarla öne çıkan isimlerden oluşmasıyla, Liszt Sempozyumu, festivalin programında bulunan konserlerin, "masterclass"ların ve röportajların yanı sıra önemli bir yer tuttu.